

Phẩm 26: QUÁN VỀ
MƯỜI HAI NHÂN DUYÊN
(Gồm 9 Kệ)

Hỏi: Ông nói về đạo Đệ nhất nghĩa trong Đại thừa giáo, nay tôi muốn nghe nói pháp Thanh-văn đưa vào đạo Đệ nhất nghĩa (chân lý tuyệt đối).

Đáp:

Kệ 1:

*Chúng sinh bị si che
Làm khởi lên ba nghiệp
Vì khởi hành nghiệp ấy
Theo hành đọa sáu nẻo.*

Kệ 2:

*Vì nhân duyên các hành
Thức thọ thân sáu đường
Vì có thức chấp trước
Làm tăng trưởng danh sắc.*

Kệ 3:

*Vì danh sắc tăng trưởng
Nên sinh ra sáu nhập
Căn trần thức hòa hợp
Mà sinh ra sáu xúc*

Kệ 4:

*Nhân sáu xúc cho nên
Liên sinh ra ba thọ
Do nhân nơi ba thọ
Mà sinh ra khát ái.*

Kệ 5:

*Nhân ái có bốn thủ
Nhân thủ mà có hữu
Người chấp giữ không thủ
Giải thoát, không có hữu.*

Kệ 6:

*Do hữu mà có sinh
Từ sinh có già chết
Do già, chết nên có
Mọi sầu lo khổ não.*

Kệ 7:

*Các việc như vậy đấy
Đều do sinh mà có
Chỉ vì nhân duyên đó
Kết thành thân đại khổ.*

Kệ 8:

*Đó gọi là sinh tử
Căn bản là các hành
Kẻ vô minh tạo tác
Người trí tuệ không làm*

Kệ 9:

*Vì do việc này diệt
Nên việc kia không sinh
Thân năm ấm tịch diệt
Mới là chân tịch diệt.*

Hàng phàm phu vì bị vô minh che mờ nên do nghiệp thân, miệng, ý khởi lên “các hành” đưa đến thọ thân sau ở trong sáu nẻo, tùy các hành khởi lên có thượng, trung, hạ mà “thức” tùy các hành nhập vào sáu nẻo thọ thân, vì nhân duyên của thức chấp trước nên có “danh sắc” tập lại, vì danh sắc tập lại nên có “sáu nhập”, vì nhân duyên sáu nhập nên có “sáu xúc”, vì nhân duyên sáu xúc nên có “ba thọ”, vì nhân duyên ba thọ nên sinh “khát ái”, vì nhân duyên khát ái nên có “bốn thủ”. Khi bốn thủ chấp giữ thì nghiệp thân, miệng, ý khởi lên tội phước, làm cho “ba hữu” đời sau tiếp nối, từ hữu mà có “sinh”, từ sinh mà có “già chết”, từ già chết mà có ưu bi khổ não, các thứ hoạn nạn, chỉ có tập hợp thân năm ấm đại khổ. Thế nên biết chính sự vô trí của kẻ phàm phu là cội gốc, khởi lên các hành nghiệp đưa đến sinh tử, còn người trí không khởi nghiệp, vì như thật thấy, nên “vô minh” phải diệt, vì vô minh diệt nên “các hành” cũng diệt, vì nhân diệt nên quả diệt, do có trí tu tập quán mười hai nhân duyên sinh diệt như vậy, nên sinh diệt diệt, vì sinh diệt diệt nên cho đến năm ấm già chết ưu bi đại khổ đều như thật chân chính diệt. Chân chính diệt là rốt ráo diệt. Nghĩa mười hai nhân duyên sinh diệt này, như trong kinh A-tỳ-đàm đã nói rộng.
